

FABIAN BJÖRK

Sonja Ahlfors Arja Tiilin koreografiassa Stay with me.

Subfrau leikkii riemukkaasti sukupuolilla

► Genderblendaus eli sukupuolilla leikkittely ei ole uusi ilmiö. Drag queenit esiintyvät jo luontevasti roolihahmoinaan television visailuohjelmissa. Drag king -ilmiö eli miehinä esiintyvät naiset sen sijaan ei ole vielä noussut undergroundista massatietoisuuteen.

Subfrau on Teatterikorkeakoulun pohjoismaisella näyttelijälinjalla 2001 perustettu kansainvälinen naisryhmä. Genderblendauksesta ryhmä innostui amerikkalaisen drag kingin Diane Torrin pitämän workshopin aikana – naiset muun muassa soluttautuivat miehinä Helsingin yöelämään.

The Subfrau Acts on ryhmän ensimmäinen varsinainen kokoillan juttu. Koreografiat tilattiin Arja Tiililtä ja Sasha Pepeljajevilta.

Arja Tiilin *Stay with me* on hauska, kuten yleensä Tiilin teokset. Tuoko se mitään uutta käsittelyyn, on eri asia. Sukupuolirooleja käsitellään melko perinteisesti ja jopa pinnallisesti. Nähdään puputyttöjä ja pukumiehiä. Naisellisia ja miehekkäitä ominaisuuksia korostetaan, joskin myös ironisoidaan.

TANSSI

The Subfrau Acts Vuosaaren Rastiksessa. Koreografiat Arja Tiili ja Sasha Pepeljajev, esiintyjät Lotten Roos, Sonja Ahlfors, Ida Løken ja Joanna Wingren, lavastus Metti Nordin, valot Pasi Pehkonen, puvut Marja Uusitalo, Charlotta Lundgren, Sonja Eriksson ja Kirsi Vainikainen.

Terävimmillään Tiilin teos on heti alussa, jossa miehiksi pukeutuneet naiset poseeraavat kuin miesmallit catwalkilla. Tässä lajissahan yhdistyvät paradoksaalisesti hyvin miehekkäät ja uhmakkaat eleet mallien melko feminiiniseen tai androgyniseen olemukseen. Ja kun näyttämöllä miehinä esiintyvätkin naiset, syntyy ovelan monikerroksellista tulkintaa.

Syvällisimmin aihetta käsitellään, kun näyttelijät lukevat otteita ”omista” päiväkirjoistaan. Mennään roolien juurille. Siihen, kuinka tyttöjen on 15-vuotiaina pärjättävä, oltava luokan paras, tulla valituksi ja viha.

Liikkeen tasolla Tiili on tässä onnistunut parhaiten – tanssija purkaa fyysisesti pakkoliikkeenomaisesti vihaansa, joka on jäänyt lapsena kokematta. Läpi teoksen toistuvat myös itsensä puremiset ja läimimiset, täydellisyys tavoittelun synnyttämä itseinho.

Sasha Pepeljajev tekee kaiken toisin. Hän on varmasti pohtinut tarkkaan toimeksiantoa, mutta käsittelee aihetta vapaasti omalla tavallaan.

Siis hullunhauskasti, absurdisti ja hyvin fyysisesti. Lopputulos on nautittavaa Pepeljajevia – vaikka sukupuolisuus ei nousekaan päällimmäiseksi.

Itse asiassa on oivaltavaa, että mieskoreografi käsittelee tendenssimäisesti sukupuolirooleihin keskittyvää naisryhmää juuri naiseuden kautta. Esiintyjät ovat leninkejään ja nutturaitaan myöten kuin suoraan Tshahovin näytelmistä. Alussa ”kolme sisarta” saavat pahan oksetuskohtauksen, ja neljäs tulee ilmoittamaan, että illan näytelmä on peruttu!

Teoksessaan *The Papier Maché* Pepeljajev käsittelee rooleja teatterin kautta – liikutaan

siis monella tasolla. Paperimassa viittaa muokattavuuteen, keinotekoisuuteen, teatterin kullisten illuusioihin ja ehkä myös naisen perinteiseen rooliin mukautuvuudessaan.

Hilpeimmässä kohtauksessa liipataan enemmistön seksuaalipoliittisia näkemyksiä. Toisiaan vielä tuntemattomat salarakkaat lähettelevät lemmentekijöitä ja pikkuhousuja toisilleen. Vihdoin reaali maailmassa kohdatessaan he paljastuvat molemmat naisiksi! Siitä seuraa tietenkin yököttelyä ja inhoa – niinhän kuuluu reagoida ”epänormaaleihin” suhteisiin.

The Papier Maché on tekijälleen tyypillisesti nopeasti asosioivaa, älyttömyyksiä tarjoavaa leikkiä ja näennäistä kakkofoniaa, jossa on kuitenkin idea takana. Pepeljajev ei tässä yritäkään liian vakavasti käsitellä sukupuolta – ja siksi hän onnistuu.

Subfrau-ryhmästä täytyy sanoa, että olipa heidän poliittinen sanomansa mikä hyvänsä, he ovat aivan loistavia komedienneja. Drag kingeinäkin varsin uskottavia.

Jussi Tossavainen